

Podgorica, 25. avgust 2011.

NA ŠTO SE MISLI KADA SE KAŽE DA JE OSNOVNO OBRAZOVANJE BESPLATNO U CRNOJ GORI?

Centar za građansko obrazovanje (CGO) pita Ministarstvo prosvjete i sporta zašto se za učenike osnovnih škola ne obezbjeđuju besplatni udžbenici, kako to Ustav jasno i definiše („osnovno školovanje je besplatno“), dok veliki broj roditelja u Crnoj Gori nema sredstava da obezbijedi školovanje djece, iako ih Ustav na to obavezuje.

CGO-u se poslednjih dana obraćaju roditelji sa molbom da se ispita zašto u Crnoj Gori, kao u pojedinim zemljama regiona udžbenici nijesu besplatni, napominjući pri tom da nijesu u mogućnosti da svojoj djeci kupe udžbenike, čija je cijena za osnovce od 50 do 90 €. Roditelji ukazuju da će ukoliko djecu ne budu poslali u školu po zakonu biti pozvani na odgovornost.

Naime, član 75. Ustava Crne Gore jasno propisuje da je osnovno školovanje „obavezno i besplatno“. Država Crna Gora je jedino obezbijedila poštovanje odredbe „obavezno“, jer i Porodični zakon nameće tu dužnost roditeljima. To znači da u slučaju neispunjavanja ove dužnosti roditelji mogu biti pozvani na odgovornost pred nadležnim organom, dok se ustavna odredba „besplatno“ praktično gubi u primjeni.

Za razliku od Crne Gore, države regiona su senzibilnije za svoje građane i poštovanje sopstvenih ustavnih odredbi po kojima je osnovno školovanje besplatno. Na primjer, u **Srbiji daci dobijaju besplatne udžbenike u prva tri razreda osnovne škole**, dok pojedini gradovi namjeravaju da to čine tokom cjelokupnog osnovnog školovanja. U **Bosni i Hercegovini su na stotine hiljada učenika osnovnih škola dobili udžbenike besplatno kroz akcije nadležnog ministarstva**. A **Slovenija besplatne udžbenike obezbjeđuje učenicima tokom cjelokupnog osnovnog obrazovanja**. *U Beogradu se od 60.000 anketiranih roditelja čak 92% izjasnilo da želi besplatne udžbenike. Ko je pitao roditelje u Crnoj Gori da li žele besplatne udžbenike? Ko je odredio da oni mogu finansijski podnijeti taj trošak?*

Nedjelju dana pred početak školske godine roditelji još razmišljaju kako da opreme đaka, ili više njih za školu. Nijednom ministar prosvjete nije javnosti objasnio što da rade oni koji nijesu u mogućnosti kupiti, po njemu „najjeftinije udžbenike u regionu“, iako je obaveza države da osnovcima obezbijedi „besplatno školovanje i pod jednakim uslovima.“

CGO napominje da nijesu rijetki slučajevi u kojima je samo jedan roditelj u porodici zaposlen, dok ista porodica školuje dvoje ili više đaka. Prosječna plata u Crnoj Gori za jul je iznosila 476 €. S obzirom da roditelji samo sa udžbenike moraju izdvojiti za jednog osnovca do 100 €, te jednog gimnazijalca do 123 €, računajući dodatne troškove opremanja jednog đaka (kupovina garderobe, školskog pribora itd) dolazi se do jasne računice da jedna plata nije dovoljna za podmirenje potreba na početku školske godine.

*Centar za građansko obrazovanje
Centre for civic education*

CGO smatra da se skupštinski Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport morao baviti i ovim pitanjem. Zanimarivanje ovakvih problema ostavlja utisak da su poslanici jedino saglasni kada je u pitanju određivanje procenta novca koji će se iz budžeta izdvajati za političke partije, ili primanja poslanika, sa kojima vjerovatno nemaju problema da svojoj djeci kupe knjige.

Vlada Crne Gore i njena ministarstva moraju poštovati Ustav. Umjesto zamajavanja javnosti sa identitetskim i sličnim pitanjima koja ne rješavaju egzistencijalne probleme građana, mnogo je za građane važnije sa kakvim standardom ulazimo u predstojeće obaveze, koje najčešće roditelji bez zaduživanja nijesu kadri ispuniti. U tom dijelu, CGO apeluje na Ministarstvo prosvjete i sporta da obezbijedi svim učenicima neophodne uslove za školovanje u okvirima sopstvenih obaveza i potreba naših građana.

Danilo Ajković, PR